

ОНКОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СТАН ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ПРОФІЛАКТИКИ

Дніпропетровський обласний
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
МЕДИЧНОЇ СТАТИСТИКИ

Онкологічні захворювання на сьогодні є однією з найбільш актуальних і невирішених медичних проблем людства. Злоякісні пухлини виникають у жителів усіх континентів і країн, багатих і бідних, чоловіків та жінок.

Якщо темпи захворюваності зростатимуть і надалі, то до 2030 р. кількість осіб, що вперше захворіли на рак, сягне 27 млн, а помруть від раку 17 млн пересічних громадян, носіями цієї патології стануть 75 млн жителів планети.

Онкологічні захворювання є основною причиною смертності у світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, в 2020 році на їхню частку припало близько 10 млн смертей. Найпоширенішими (з точки зору нових випадків) були рак грудей, легенів, товстої і прямої кишки, простати, шкіри та шлунку.

За уточненими даними НКРУ, в 2021 р. в Україні було зареєстровано 120 055 нових випадків захворювання на злоякісні новоутворення (56 781 у чоловіків і 63274 у жінок) та 53 009 смертей від злоякісних новоутворень (29 534 чоловіки і 23 475 жінок).

До складу найбільш частих форм захворювання на злоякісні новоутворення чоловічого населення в 2021 році, як і в попередні роки, увійшли злоякісні новоутворення легені, передміхурової залози, немеланомний рак шкіри і колоректальний рак – разом ці патології охоплювали 49,6% виявлених у чоловіків захворювань на злоякісні новоутворення.

В 2021 році показник захворюваності в Україні зріс порівняно з 2020 роком на 6,0%, проте був нижчим на 13,3% у порівнянні з передпандемічним 2019 роком.

В 2022 році на роботу як закладів охорони здоров'я, так і системи реєстрації раку вплинули широкомасштабні воєнні дії на території України. Впродовж 2022 року в Україні було зареєстровано на 26,8 тисяч (22,3%) менше виявлених захворювань на ЗН, ніж у 2021

році. В онкологічній захворюваності жінок і далі переважали злоякісні новоутворення молочної залози, немеланомний рак шкіри, злоякісні новоутворення тіла та шийки матки і ободової кишки, які склали 54,5% виявлених захворювань.

Стандартизований показник захворюваності (український стандарт населення) на всі ЗН в Україні в 2021 році становив 304,8 на 100 тис. населення, зокрема 372,9 на 100 тис. чоловічого населення та 273,8 на 100 тис. жіночого. Найвищі регіональні рівні захворюваності в 2021 році зареєстровані у Кіровоградській, Черкаській областях та м. Київ (340,6-348,3 на 100 тис. населення), найнижчий – у Чернівецькій (227,4 на 100 тис. населення).

За матеріалами <http://www.ncru.inf.ua/>

За даними аналізу Бюлетеня Національного канцер-реєстру №21 «Рак в Україні, 2018-2019 рр.». можна стверджувати, що онкоепідеміологічна ситуація в Україні з роками погіршується.

У чоловіків, як і в попередні роки, найчастіше виявляли рак легені (15,2%), питома вага захворювань на рак простати зменшилась на 0,5%. Іншими структуроутворювальними захворюваннями лишились колоректальні раки (разом 13,8%), рак шлунку (6,8%), сечового міхура (5,4%), нирки, підшлункової залози та глотки. Разом 10 найбільш частих локалізацій раку охоплюють 72,2% всіх випадків захворювання на злоякісні новоутворення чоловічого населення. У жінок зросла на 1,2% пропорційна кількість захворювань на злоякісні новоутворення грудної залози (до 21,5%), рак тіла матки вийшов на друге місце (10,0%), серед інших частих патологій лишились колоректальні раки (разом 11,8%), ЗН шийки матки (5,7%), яєчника (5,2%), шлунку, легені та щитоподібної залози – сумарно 10 найбільш частих новоутворень складають 75,1% всіх випадків захворювання на ЗН жіночого населення

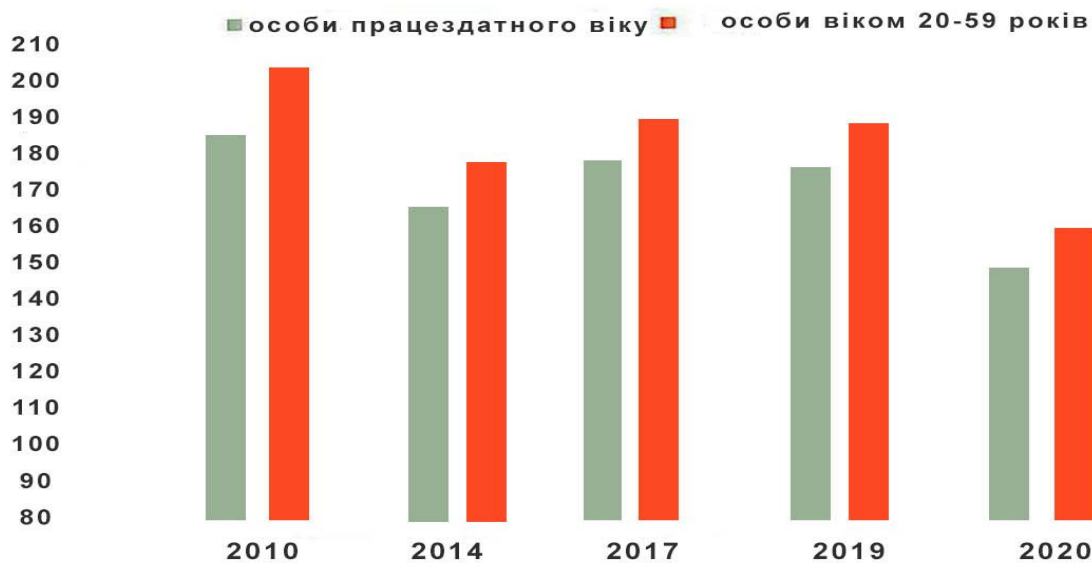
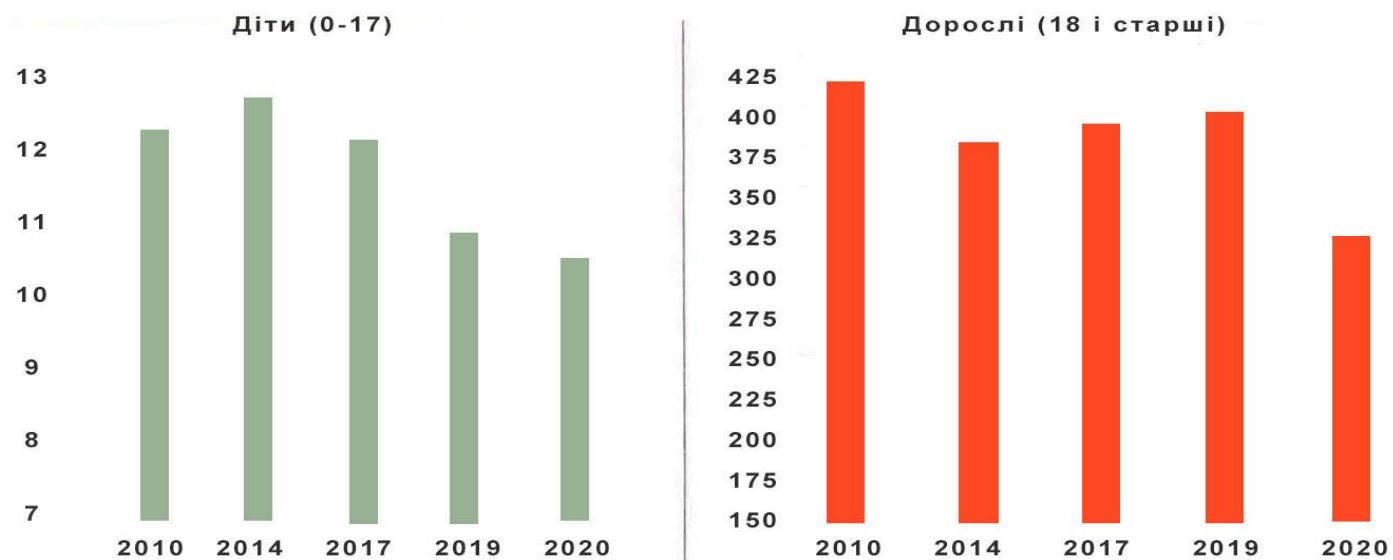
Слід зазначити, що фахівців відмічають, що у порівнянні з даними 2017-2018 рр. в Україні намітилась тенденція до незначного збільшення кількості захворівших на злоякісні новоутворення з одночасним зменшенням рівня показників смертності. Так, кількість хворих на ЗН, у порівнянні з даними попереднього періоду, зросла всього на 0,4%. На даний час зазначений показник дорівнює 137986 осіб, або 384,7 на 100 тисяч населення.

При цьому необхідно відмітити, що у таких регіонах, як Вінницька, Київська, Кіровоградська, Сумська, Херсонська та Чернівецька області показник захворюваності на злоякісні новоутворення мав тенденцію до зниження.

За матеріалами: *International scientific journal «Grail of Science» | № 1 (February, 2021)*

**ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ РАКУ
СХВАЛЕНІ МОЗ І ОПЛАЧУЮТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ
ЧЕРЕЗ НСЗУ**

ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА ЗЛОЯКІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ ЗА ОКРЕМИМИ ВІКОВИМИ КОНТИНГЕНТАМИ В УКРАЇНІ В 2010, 2014, 2017, 2019 ТА 2020 РР. (З РОЗРАХУНКУ НА 100 ТИСЮ ОСІБ ВІДПОВІДНОГО ВІКУ)

Джерело: дані Центру медичної статистики МОЗ України

ПРОФІЛАКТИКА ОНКОЗАХВОРЮВАНЬ

Діагностика раку поділяється на профілактичну (планову) та уточнювальну (пізню). Профілактичну діагностику раку ще називають скринінгом. Її мета – виявлення раку на ранніх стадіях, тому таке обстеження рекомендовано навіть тим, хто вважає себе цілком здоровим.

Це захворювання в більшості випадків на початковій, найбільш сприятливій для лікування стадії, не має виражених симптомів раку.

Всім пацієнтам необхідно робити:

- колоноскопію, починаючи з 40 років, кожні 5 років;
- гастроскопію кожні 5 років;
- УЗД органів черевної порожнини та малого таза щорічно;
- дерматоскопію при появі будь-яких нових родимок або зміні тих, що існують;
- низькодозоване КТ грудної клітини, частота якого визначається лікарем для всіх курців зі стажем паління від 30 років, а також тих, хто кинув палити, але палив не більше 15 років, починаючи з 55 років.

РЕГУЛЯРНІ ОБСТЕЖЕННЯ

Для здорових людей є 2 типи профілактики:

- первинна профілактика раку – система превентивних заходів, спрямованих на запобігання хворобам і підтримання здорового способу життя загалом (відмова від куріння, алкоголю, наркотиків, фізнавантаження);
- вторинна – більш серйозний підхід, що включає в себе, крім первинних заходів, комплекс діагностичних процедур

**Клінічне обстеження грудних залоз
1 раз на рік**

**Цитологічна діагностика (ПАП-тест)
1 раз на 3 роки**

**Цитологічна діагностика (ПАП-тест)
та ВПЛ-тест
1 раз на 5 років**

**Мамографія - 1 раз на 2 роки
Від 40 років**

**Колоноскопія - 1 раз на 5 років
Від 50 років**

12 РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЯК ЗАПОБІГТИ РАКУ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

1

НІ КУРІННЮ: НЕ ВЖИВАЙТЕ
ЖОДНИХ ВИДІВ
ТЮТЮНОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

2

ЗРОБІТЬ СВІЙ ДІМ
ВІЛЬНИМ ВІД
ТЮТЮНОВОГО ДИМУ

3

ПІДТРИМУЙТЕ
ЗДОРОВУ
МАСУ ТІЛА

4

БУДЬТЕ ФІЗИЧНО
АКТИВНИМИ
У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ

5

ДОТРИМУЙТЕСЬ
ЗДОРОВОГО РАЦІОНУ
ХАРЧУВАННЯ

6

УНИКАЙТЕ
НАДМІРНОГО ВПЛИВУ
СОНЯЧНИХ ПРОМЕНІВ

**ВООЗ РОЗРОБИЛА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС БОРТЬБИ ПРОТИ РАКУ:
12 РЕКОМЕНДАЦІЙ ДОПОМОЖУТЬ ЗМЕНШИТИ РИЗИК ВИНИКНЕННЯ
ОНКОЛОГІЧНИХ НЕДУГ НА 50%**

7

ВІДМОВТЕСЯ ЧИ
ОБМЕЖТЕ
ВЖИВАННЯ
АЛКОГОЛЬНИХ
НАПОЇВ

8

ЗАХИЩАЙТЕ
СЕБЕ ВІД ВПЛИВУ
РЕЧОВИН, ЯКІ
СПРИЧИНЯЮТЬ
РАК

9

КОНТРОЛЮЙТЕ РІВЕНЬ
ПРИРОДНОГО
ОПРОМІНЕННЯ
РАДОНОМ
У ЖИТЛОВОМУ
ПРИМІЩЕННІ

10

ОБМЕЖТЕ
ГОРМОНОЗАМІННУ
ТЕРАПІЮ, ЯКА
ПІДВИЩУЄ РИЗИК
РОЗВИТКУ
ДЕЯКИХ ВИДІВ РАКУ

11

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ
ВАКЦИНУВАЛИСЯ ВІД:
ГЕПАТИТУ В (ДЛЯ
НОВОНАРОДЖЕНИХ)
І ВІРУСУ ПАПІЛОМИ
ЛЮДИНИ (ДЛЯ ДІВЧАТОК)

12

ПРОЙДІТЬ СКРИНІНГ
НА ТАКІ ВИДИ РАКУ:
КИШКІВНИКА (ЧОЛОВІКИ
Й ЖІНКИ), ГРУДЕЙ
(ЖІНКИ), ШИЙКИ МАТКИ
(ЖІНКИ)